

ondernemen onderwijs onderzoek

VERENIGING VAN LECTOREN

wintereditie 2022

VOORWOORD

Beste leden,

De lichtjes van de kerstboom weerspiegelen in mijn beeldscherm wanneer ik dit voorwoord schrijf. Het goudgele schijnsel past bij het vrolijke gevoel waarmee ik terugkijk op het afgelopen jaar. Een jaar waarin we de stem van jullie als lectoren hebben laten horen. Naast woorden stond het jaar 2022 vooral ook in het teken van daden. Met elkaar hebben we flinke stappen gezet om praktijkgericht onderzoek landelijk nog meer op de kaart te zetten.

In deze nieuwsbrief vind je een verslag van het SIA-congres afgelopen november waar VvL-bestuursleden aanwezig waren en hebben meegedacht over de oprichting en inrichting van een kenniscentrum voor praktijkgericht onderzoek gelieerd aan SIA.

Over op te richten kenniscentra gesproken. Alex Verkade vertelt ons in deze editie als bevlogen kwartiermaker over de plannen voor een nationaal centrum voor wetenschapscommunicatie, dat volgend jaar vorm moet krijgen. Volgens Alex zijn lectoren daarin een bron van kennis waar het op te richten nationaal centrum graag gebruik van wil maken. Benieuwd hoe? Lees het interview met Alex Verkade.

Kwaliteitskringsessie

Pagina 03

Interview lector Wouter
Sluis-Thiescheffer

Pagina 06

SIA-congres 2022

Pagina 09

Onderzoekslijnen
Dr. Harry van Vliet

Pagina 10

Vormgeven en
aantoonbaar maken van
maatschappelijke impact
van praktijkgericht
onderzoek

Pagina 12

Interview Alex Verkade,
kwartiermaker

Pagina 14

Crisis, what crisis?

Pagina 17

Het jaar 2023 is het jaar waarin de Professional Doctorate-pilots van start gaan. Met deze praktijkgerichte evenknie van de PhD-trajecten krijgen professionals de mogelijkheid om op het hoogste niveau praktijkgericht onderzoek te doen aan een hogeschool. Ik kijk persoonlijk enorm uit naar de volgende stappen in dit traject en natuurlijk ook naar de eerste resultaten van deze pilots.

Tot slot wil ik jullie aandacht vragen voor het verslag over onze recente Kwaliteitskringsessie, waarin we met VvL-leden hebben gesproken over de vraag hoe we de facilitering van lectoren binnen hogescholen kunnen verbeteren. Een vraag die resulteerde in een survey onder onze leden, waarvan we de eerste resultaten in deze nieuwsbrief met jullie delen.

We concluderen dat praktijkgericht onderzoek aan hogescholen voor een zeer groot deel ontwikkeld en doorgevoerd wordt als (onderdeel van) lectoraatsonderzoek en het hierdoor een serieuze rol heeft binnen het Nederlandse onderzoekslandschap. Om die reden claimen we dat lectoren serieus moeten worden genomen, onder andere door een facilitering die transparant en op maat is. In 2023 gaan we dit thema verder uitwerken. Jullie kunnen aanhaken, dus ga met ons in gesprek en houd de aankondigingen onder in deze nieuwsbrief in de gaten.

Maar eerst tijd voor een welverdiende vakantie. Ik wens je heel fijne Kerstdagen, een goede jaarwisseling en een frisse start van 2023.

Mariska van der Giessen
Voorzitter van de Vereniging van Lectoren (VvL)
Mariska.van.der.giessen@nhlstenden.com

LEVENDIGE DIALOOG

KWALITEITSKRINGSESSIE OVER FACILITERING VAN LECTOREN

Op dinsdag 18 oktober 2022 organiseerden we een Kwaliteitskringvergadering over de facilitering van lectoren. Centraal deze middag stond de vraag hoe we de facilitering van lectoren binnen hogescholen kunnen verbeteren. Een vraag die voor een levendige dialoog zorgde.

Om de centrale vraag goed te kunnen beantwoorden, schetste gespreksleider Eric van de Luijngaarden allereerst kort de geschiedenis van ons beroep als lector. De functie van lector bestaat sinds 1993. In het studiejaar 1999-2000 telde Nederland veertien lectoraten. Aanvankelijk kregen lectoraten de opdracht mee om wetenschap en praktijk met elkaar te verbinden. Zeker in de beginjaren waren niet alle lectoren gepromoveerd op hun expertisegebied. Dit was zelfs onwenselijk omdat lectoren vooral de ontwikkelingen in de praktijk moesten kunnen volgen.

Ontwikkelingen in dertig jaar

Aangezien hogescholen praktijkgericht onderzoek en dus ook lectoren in het begin beschouwden als iets extra's en niet als een primaire taak naast het bieden van onderwijs, groeide het aantal lectoraten slechts mondjesmaat. In 2001 werd het doel geformuleerd dat Nederland in 2010 zo'n 600 lectoraten moest tellen. Een doel dat pas tien jaar later werd behaald in 2020.

Dertig jaar na de komst van de eerste lector in 1993 zijn lectoraten niet alleen zichtbaarder maar vooral ook steeds belangrijker en bekender geworden. Lectoren hoeven niet langer te bewijzen dat ze voor hogescholen als kennisinstelling van essentiële waarde zijn. Praktijkgericht onderzoek is inmiddels een primaire taak van een hogeschool.

ondernemen
onderwijs
onderzoek

VERENIGING VAN LECTOREN

Levendige discussies

De aanwezige leden zijn het erover eens dat de mogelijkheden binnen het praktijkgericht onderzoek zijn toegenomen.

Desondanks bestaan er nog altijd grote verschillen tussen hogescholen en lectoraten onderling. Die verschillen gaan over de rechtspositie, de facilitering van lectoren zowel in uren, aanstellingsduur (tijdelijk of vast, deeltijd of voltijd), opbouw van de kenniskring, verdienmodelachtige constructies, (on)zekerheden over de toekomst van lectoraten, de vergoeding per hogeschool en de plek van lectoraten binnen de hogeschool.

Het benoemen van die verschillen vormt de start voor een levendige discussie over de gewenste facilitering van lectoren aan de verschillende hogescholen en de wenselijkheid van vaste contracten voor lectoren. Voor- en tegenargumenten worden met elkaar gedeeld. Tot slot spreken de deelnemers over de verschillen in financiering en de mogelijkheden voor uitruil van werk binnen hogescholen.

Tijd voor actie

Ondanks de verschillende meningen zijn de deelnemers het er unaniem over eens dat het hogescholen in het algemeen ontbreekt aan een koers, visie en lange termijn doelstellingen aangaande hun positie als lector. Ook zou de functie van lector moeten worden verankerd in de wetgeving. Uniformiteit qua facilitering is zeer wenselijk, evenals een vergelijkbare waardering van lectoren binnen hogescholen ten opzichte van hoogleraren binnen universiteiten.

Op basis van deze belangrijkste bevindingen formuleert de groep aanwezige lectoren een aantal gezamenlijke vervolgacties. Allereerst heeft de VvL een survey onder de lectoren en de VvL-leden uitgezet om een overzicht te krijgen hoezeer de facilitering van lectoren van elkaar verschilt. In totaal hebben 90 personen deze survey ingevuld, waarvan 82 lectoren, 6 associate lectoren en 2 docent-onderzoekers.

Uitkomsten survey

Met name de antwoorden op de open vragen zijn interessant om in deze nieuwsbrief te delen. Hierin konden de respondenten aangeven waar volgens hen aandacht aan zou moeten worden geschonken als het gaat om de facilitering van lectoren. Twee belangrijke punten van kritiek werden vooral genoemd. Ten eerste zouden de lectoraatsperiodes van 4 jaar, die nu normaal lijken te zijn, te kort zijn om een stevig lectoraat met gedegen onderzoeksprojecten op te bouwen en te ontwikkelen. Ten tweede werd de vaak te kleine aanstelling genoemd, die voor een te omvangrijke taaklast zorgen. In het verlengde daarvan werden ook de te hoge verwachtingen van de functie van een lector genoemd. Tot slot werd het aspect van een te hoge werkdruk en ontevredenheid over de inschaling regelmatig genoemd.

Vervolg Kwaliteitskringsessie

Verder werden genoemd als punten van aandacht:

- de onzekerheden over de (verdere) facilitering en aanstelling van lectoren;
- het niet duidelijke of ontbrekende functiehuis, waardoor vooral het doorgroeiperspectief voor lectoren mist;
- de vaak missende administratieve ondersteuning van lectoraten;
- en de wens naar meer structurele financiering voor lectoraten, waarmee ook vaste contracten voor lectoren mogelijk zouden moeten zijn.

Position paper

Aan de hand van deze aandachtspunten zal het bestuur van de VvL in samenwerking met leden die mee willen denken een voorzet maken voor het opstellen van een position paper. Dit position paper moet het "breekijzer" zijn, dat laat zien dat de huidige politiek sterk leunt op lectoren en praktijkgericht lectoraatsonderzoek vanuit de hogescholen. Daarbij staat de claim centraal dat lectoraatsonderzoek en lectoren serieus moeten worden genomen. Dit kan alleen maar door een goede facilitering van de personen in kwestie. Tot slot moet er een overzichtelijke structuur in aanstelling en facilitering van lectoren komen.

Vervolgssessie

Op 16 februari 2023 om 15:00 uur organiseren we een vervolg op dit thema in de vorm van een tweede digitale Kwaliteitskringsessie. Wil jij ook meepraten over dit onderwerp? Je bent van harte welkom om aan te sluiten bij de vervolgssessie. Dat geldt ook voor lectoren die deze eerste sessie niet hebben bijgewoond. Meld je aan door een mail te sturen naar secretaris@lectoren.nl.

Mariska van der Giessen, voorzitter Vereniging van Lectoren

Eric van de Luijngaarden, bestuurslid Vereniging van Lectoren

LECTOR WOUTER SLUIS-THIESCHEFFER:

"ALS LECTOR MAG IK IEDERE DAG DOEN WAAR IK ALS KIND ALLEEN MAAR VAN KON DROMEN"

Een chatbot die antwoord geeft op vragen over je zorgverzekering. Een game die patiënten in het ziekenhuis stimuleert om te bewegen. Of een VR-bril die tijdens een behandeling zorgt voor afleiding. Als lector Media Design buigt Wouter Sluis-Thiescheffer zich dagelijks over interactieve technologie met een menselijke maat. Een baan waar hij als kind alleen maar van kon dromen.

Sinds 6 april 2022 is Wouter officieel lector Media Design aan de HAN. Aan hem de eer het stokje over te nemen van Thea van der Geest, die tijdens haar afscheidssymposium werd benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. "Thea heeft zich jarenlang ingezet voor een inclusieve samenleving door betere communicatie middels digitale technologie", vertelt Wouter. "Technologie heeft zich sinds haar aanstelling razendsnel ontwikkeld. Ondanks deze snelle ontwikkelingen blijft de doelstelling van ons lectoraat hetzelfde: wij willen interactieve toepassingen creëren met een menselijke maat."

Gezond en makkelijk

Waar het lectoraat ooit begon met het ontwikkelen van toepassingen voor het inmiddels alweer bijna 'ouderwetse' touch screen en de Virtual Reality-bril ligt de focus tegenwoordig op augmented reality, conversational interfaces en artificial intelligence. "We werken nauw samen met het lectoraat Inclusive Digital Design & Engineering. Samen ontwerpen we innovatieve apps, websites, games en robots die ons niet alleen gezond houden maar ons leven ook een stuk makkelijker maken", legt Wouter uit. "UX-onderzoek, oftewel User Experience-onderzoek, is daarbij het sleutelwoord. Alles wat we ontwikkelen, testen we gelijk samen met de gebruiker. Daarmee willen we voorkomen dat we oplossingen ontwerpen die over de hoofden van mensen heen gaan."

Vervolg interview Wouter Sluis-Thiescheffer

De menselijke maat

Daarmee doelt de lector op technologische ontwikkelingen waarbij de menselijke maat uit het oog wordt verloren. "Denk aan conversational interfaces", geeft Wouter als voorbeeld. "Vrijwel iedere smart speaker zoals Siri, Alexa of Google Home beschikt over een 'Westerse' stem. Daarmee spreek je niet-Westerse gebruikersgroepen letterlijk en figuurlijk niet goed aan. Deze gebruikers luisteren en reageren terughoudend op wat de speaker zegt. Kortom: houd altijd de eindgebruiker in je gedachten tijdens het ontwerpproces van nieuwe technologie. De menselijke maat is doorslaggevend voor het succes."

Een droombaan

Die passie voor nieuwe technologie is Wouter met de paplepel ingegoten. "Van nature ben ik gek op nieuwe gadgets", lacht hij. "Mijn vader is jarenlang docent Engels geweest en was tegelijkertijd ook ICT-beheerder op de middelbare school waar hij werkte. Daardoor hadden wij destijds als één van de eerste huishoudens een pc in huis. Ik kon me als kind uren verliezen in alle mogelijkheden die deze computer me bood. Dat nieuwsgierige jongentje is er nog steeds. Als lector mag ik iedere dag doen waar ik als kind alleen maar van kon dromen."

R&D van het MKB

Alle kennis die Wouter samen met zijn team opdoet, deelt hij met studenten, docent-onderzoekers en praktijkpartners. "Wij zijn als lectoraat de R&D-afdeling voor veel MKB'ers. Juist in het MKB zie je dat bedrijven simpelweg niet de financiële middelen of mankracht hebben om hier zelf een expert voor in te huren. Waar zij zich focussen op hun core business krijgen onze studenten steeds meer het verzoek de technologische ontwikkelingen te verkennen. Zo worden zij verantwoordelijk voor de producten en diensten van morgen. Aan ons de taak om onze studenten hierop voor te bereiden door hun creativiteit en innovatievermogen uit te dagen. Dat kan alleen door onze krachten als onderzoekers, docenten en praktijkpartners te bundelen."

Vervolg interview Wouter Sluis-Thiescheffer

Kom van je eiland

De wens om krachten te bundelen, is ook exact de reden waarom Wouter zich gelijk na zijn indiensttreding als lector aansloot bij de Vereniging van Lectoren. "Als kersverse lector vind ik het essentieel om een beeld te hebben van wat mijn collega-lectoren doen. Daarmee voorkom je dat je als lectoren allemaal op je eigen eilandje blijft zitten en elkaar beconcurrereert bij het binnenhalen van subsidies. Eeuwig zonde, als je het mij vraagt. Juist door onze kennis en krachten te bundelen, kunnen we elkaar en onze invloed binnen het (onderzoeks)werkveld versterken. Dus herken je je als lector of docent-onderzoeker in het onderzoek van ons lectoraat of wil je gebruik maken van onze expertise? Schroom niet en laat vooral van je horen!"

Benieuwd naar Wouters inaugurele rede?

Wouter Sluis-Thiescheffer is lector Media Design aan de HAN University of Applied Sciences. Op donderdag 16 maart 2023 geeft hij een kijkje in de wonderre wereld van zijn lectoraat tijdens zijn inaugurele rede over innoveren in en met de creatieve sector. Benieuwd naar zijn verhaal? Mail ons en wij sturen de publicatie 'Next Level Media Design: ontwerpen voor een symbiose tussen mens en creatieve technologie' naar je toe: secretaris@lectoren.nl.

HET CONGRES VOOR VERSCHILMAKERS

Voorzitter Mariska van der Giessen, secretaris Christoph Maria Ravesloot en penningmeester Jan Jurriens waren gezamenlijk aanwezig op het SIA-congres in Leiden op donderdag 17 november 2022. Een kort overzicht van hun indrukken.

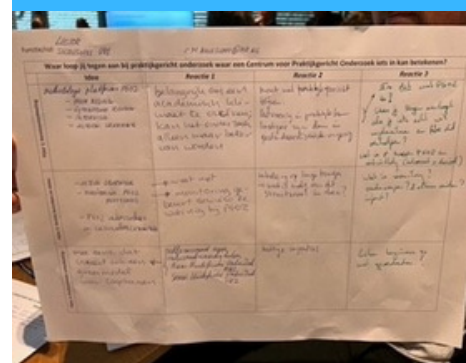
Mariska was aanwezig in een panel bij de opening van het congres. Het gesprek ging over het belang van praktijkgericht onderzoek en de vraag hoe praktijkgericht onderzoek er nu voorstaat. Vervolgens werden er gedurende de dag in drie rondes workshops georganiseerd. Het VvL-bestuur bezocht verschillende workshops.

"In de derde ronde waren we met z'n drieën aanwezig bij de workshop over de oprichting en inrichting van een kenniscentrum voor praktijkgericht onderzoek gelieerd aan SIA", vertelt Mariska. "De kwartiermakers, Marcel de Haas (Berenschot) en Martha Jordaen (Berenschot) verzorgden samen met Daan Andriessen (Hogeschool Utrecht), oud-bestuurslid van onze vereniging, deze workshop. Via een brain writing sessie werden ideeën gefaciliteerd en konden wensen en mogelijke taken voor een nieuw op te richten kenniscentrum worden aangedragen. Hiermee stond de vraag centraal waar een kenniscentrum voor praktijkgericht onderzoek iets in zou kunnen betekenen."

Daarna werden de belangrijkste punten uit de zes verschillende schrijfteams opgehaald en gedeeld. "De door ons geïnitieerde zelfassesment-certificering voor vaardigheden in praktijkgericht onderzoek - de BKZ en SKZ - was prominent aanwezig in de presentatie van Marcel de Haas", benadrukt Christoph Maria. "De Haas noemde onze certificering als voorbeeld van een mogelijke service of coördinatietaak van een nieuw centrum. Een mooi compliment voor ons werk in de VvL."

"Het is goed in levenden lijve te ervaren hoe SIA wederom met veel gevoel voor inhoud, inleiding en decor een optimale omgeving heeft weten te creëren voor het gesprek over praktijkgericht onderzoek", sluit Jan af. "Voor wie geïnteresseerd is: de aftermovie is te zien op de website van SIA."

Terugkijken? Ga naar regieorgaan-sia.nl/praktijkgericht-onderzoek/sia-congres.

DR. HARRY VAN VLIET

ONDERZOEKT LANGS DRIE

ONDERZOEKSLIJNEN

Op 20 september 2022 hield Harry van Vliet zijn inaugurele rede aan de Hogeschool van Amsterdam met de titel 'De Voorbeschouwing: over impact, valorisatie en doorwerking'. Drie hoofdlijnen die kenmerkend zijn voor de beoogde onderzoeksplannen van zijn lectoraat Doorwerking Praktijkgericht Onderzoek.

Hogeschool van Amsterdam

Harry is niet de eerste lector die zich specifiek richt op onderzoek naar praktijkgericht onderzoek. Voormalig VvL-bestuurslid Daan Andriessen legt zich al jaren toe op dit thema. Hoe kijkt Harry naar praktijkgericht onderzoek en wat voor toegevoegde waarde heeft zijn onderzoek voor onze leden?

Volgens Harry gaat doorwerking (en dus niet impact alleen) vooral om verbinding van het praktijkgericht onderzoek met onderwijs, beroepenveld, wetenschap en samenleving. Dat zal voor vele lectoren werkbaar en herkenbaar zijn. Het kennisprobleem hier is dat er geen overzicht en inzicht is over de vele manieren waarop die verbindingen door lectoren en onderzoekers in de praktijk worden gebracht.

Staalkaart van doorwerkingen

Harry wil met zijn lectoraat Doorwerking Praktijkgericht Onderzoek bijdragen aan een staalkaart van doorwerkingen. Ook de veranderingen die daarin weer in de loop van de tijd plaats gaan vinden, kunnen hierin worden opgenomen. Het geheel betreft een organisatorische vraag in de breedte van de samenleving.

Doorwerking gaat ook over de effecten na het maken van de verbinding. Wat is er anders of nieuw nadat doorwerking met praktijkgericht onderzoek in gang is gezet? Welke personen in het netwerk van het lectoraat en binnen en buiten de hogeschool hebben hier baat bij en hoe is dat zichtbaar?

Vervolg Dr. Harry van Vliet

Doorwerkingsmodel van praktijkgericht onderzoek

Het zou mooi zijn - in de visie van Harry - als voor de doorwerking een zichtbare en aanwijsbare bewijslast voortkomt en dat deze systematisch verzameld en getoond kan worden. Hij noemt dat een doorwerkingsmodel van praktijkgericht onderzoek. Daarin stelt hij de vraag hoe de doorwerking van praktijkgericht onderzoek gestructureerd en gemodelleerd kan worden geëvalueerd.

In vervolg hierop komt logischerwijze de vraag naar het zichtbaar en misschien wel ergaarderbaar maken van de doorwerking van de verbinding als gevolg van praktijkgericht onderzoek. En waar komt dit dan tot stand en wat brengt dat teweeg in het oplossen van complexe dynamische maatschappelijk vraagstukken?

In gesprek

Luisterend naar Harry van Vliet zouden wij ons als Vereniging van Lectoren de onderstaande twee vragen moeten stellen. Welke vorm van samenwerking is nodig voor lectoren om niet zelf in deze aspecten van doorwerking kennis te hoeven vergaren en verspreiden? En hoe zouden alle lectoren kunnen aanhaken op het werk van de specifieke lectoren voor praktijkgericht onderzoek?

Die samenwerking zou bij kunnen dragen aan het continueren van de reflectie op wat praktijkgericht onderzoek is en hoe het verandert. Het is wat Harry een gesprek over valorisatie, utilisatie, impact, doorwerking en innovatie noemt. Specifiek zou kenniscirculatie - met daarbij de nieuwsgierigheid op welke wijze processen lineair, circulair of genetwerkt zijn - centraal moeten staan in deze discussie.

Behoeft van VvL-leden

Duidelijk mag zijn dat specifieke lectoraten op het gebied van praktijkgericht onderzoek één van de tekenen van volwassenheid in praktijkgericht onderzoek op hogescholen is. De Vereniging van Lectoren is benieuwd naar de behoefte van haar leden om op de boven genoemde thema's samen te werken.

Christoph Maria Ravesloot, secretaris Vereniging van Lectoren

Vormgeven en aantoonbaar maken van maatschappelijke impact van praktijkgericht onderzoek

Lectoren zijn essentieel in dit proces

Hoe kun je de maatschappelijke impact van praktijkgericht onderzoek vormgeven en aantoonbaar maken? Deze vraag stond eind juni 2022 centraal tijdens de bijeenkomst van diverse lectoren en collega's uit het onderzoek en onderwijs in Nederland en Vlaanderen. Zij kwamen bijeen in Arnhem om over de maatschappelijke impact van (onderzoek van) hogescholen te praten.

Bron Website HAN

Dit congres werd georganiseerd in samenwerking met de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) en ScienceWorks, ondersteund door vele partners vanuit Nederland en Vlaanderen. De actualiteit is dit jaar groter dan normaal. Het in kaart brengen van de maatschappelijke impact van het onderzoek van hogescholen is namelijk complex en uitdagend.

Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek

Binnen Nederland zien we dat de impact van praktijkgericht onderzoek op verschillende manieren in kaart wordt gebracht. Belangrijk daarbij is het Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek (BKO) dat door alle hogescholen wordt gehanteerd bij hun kwaliteitszorg. Via die standaard meet men de impact binnen de beroepspraktijk, het onderwijs en de samenleving.

Voor de verschillende categorieën van impact worden producten, zichtbaarheid en het blijken van erkenning en gebruik gehanteerd. Lectoraten en lectorenplatforms zijn dit in de praktijk aan het invullen als het gaat om de evaluatie en verlening van de financiering van lectorenplatforms. Op dit moment wordt gewerkt aan een opvolging van het dit jaar aflopende BKO, dat de kwaliteit van onderzoek van hogescholen bewaakt alsmede de relevantie van dat onderzoek voor de samenleving, de praktijk en het onderwijs.

Vervolg vormgeven en aantoonbaar maken

Beter zicht op de impact

Ook in Vlaanderen staat het meten van de maatschappelijke impact van praktijkgericht onderzoek hoog op de agenda. Inmiddels heeft de Vlaamse Hogescholenraad een studie opgestart om een beter zicht te krijgen op de impact op het werkveld en de brede samenleving van het praktijkgericht onderzoek en innovatie aan de hogescholen. Deze studie onderzoekt de prioriteiten van hogescholen zelf en de wensen van het werkveld (met name ondernemingen, welzijns- en gezondheidsinstellingen, scholen) en de overheid.

Doel is ook hier om een kader te ontwikkelen voor het stimuleren en meten van impact binnen de samenleving. Een model om deze impact te meten moet daarnaast recht doen aan de grote diversiteit van het type onderzoek binnen de hogescholen. Er moet voldoende ruimte bestaan voor de grote variëteit van indicatoren voor impact in de samenleving.

Kans voor lectoren

De impact en omvang van praktijkgericht onderzoek neemt toe door de activiteiten van lectoren alsmede ook door de rol van SIA, die middelen voor onderzoek en het realiseren van de impact beschikbaar stelt. Hoe partners vanuit de praktijk actief betrokken moeten worden bij de programmering van meerjarig onderzoek, ligt bij de lectoren.

Het blijft een uitdaging hoe dit alles op landelijk niveau met elkaar kan worden afgestemd via onder andere lectorenplatforms, Centres of Expertise en het Groeifonds. Dit is een uitdaging en een kans om maximale impact te bereiken. Dat lectoren essentieel zijn bij de medebepaling van deze impact en de methodiek om deze te meten, moge duidelijk zijn. Hier is een rol voor ons weggelegd die we moeten pakken! Mogelijk ook voor Vlaanderen.

Jan Jurriens, penningmeester Vereniging van Lectoren

Alex Verkade, kwartiermaker nieuw nationaal centrum voor wetenschapscommunicatie:

“Het doel is niet méér, maar betere wetenschapscommunicatie”

Dit jaar maakte minister Robbert Dijkgraaf bekend dat er een nationaal centrum voor wetenschapscommunicatie komt. Dit centrum wil het gesprek tussen wetenschappers en mensen in de samenleving stimuleren. Alex Verkade is samen met Ionica Smeets aangesteld als kwartiermaker. Een rol die hem op het lijf geschreven is. "Goede wetenschapscommunicatie is onmisbaar in onze hedendaags maatschappij."

Van een college door een hoogleraar op televisie of een wetenschapsbijlage in de krant tot publieksdialogen tussen onderzoekers en burgers of wetenschappelijke experimenten tijdens festivals. Het zijn stuk voor stuk voorbeelden van wetenschapscommunicatie; een verzamelterm voor alle manieren waarop door communicatie verbinding wordt gelegd tussen wetenschap en de samenleving.

Verzamel- en broedplaats

"We zien dat er steeds meer initiatieven ontstaan op het gebied van wetenschapscommunicatie", vertelt Alex enthousiast. "Tegelijkertijd valt er op dit gebied nog een wereld te winnen. Met het nieuw nationaal centrum wetenschapscommunicatie willen we een boost geven aan goede wetenschapscommunicatie door kennis te delen en mensen met elkaar in contact te brengen."

Vanuit de sector van wetenschapscommunicatie was er al veel langer de roep om zo'n nationaal centrum. Alex: "Er wordt op dit moment al heel veel gedaan op het gebied van wetenschapscommunicatie. Maar er kan ook heel veel nét iets beter. In onze optiek moet het centrum een verzamel- en broedplaats worden van kennis, zodat we wetenschapscommunicatie over de gehele breedte stapje voor stapje verbeteren."

Unieke rol voor lectoren

De doelstelling van het nieuwe centrum is niet zozeer méér, maar vooral betere wetenschapscommunicatie. "Voor de duidelijkheid: het centrum gaat niet zelf communiceren over wetenschap", legt Alex uit. "Iedereen die zich bezighoudt met wetenschapscommunicatie kan voortaan met z'n vragen bij het centrum aankloppen."

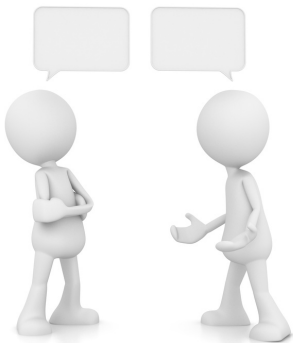
Vervolg interview Alex Verkade

De mensen die hier werken, weten als geen ander wie kan helpen met antwoorden of ondersteuning. Zo willen we wetenschapscommunicatie naar een hoger plan tillen door meer impact te hebben, meer mensen te bereiken en informatie te delen waar de samenleving iets aan heeft."

Binnen het nationaal centrum voor wetenschapscommunicatie zal een belangrijke rol zijn weggelegd voor lectoren, benadrukt Alex. "Wetenschapscommunicatie gaat in de kern over de vraag hoe je de samenleving kunt betrekken bij je onderzoek. Dat is voor veel wetenschappers nog onbekend terrein. Lectoren daarentegen doen niets anders dan de maatschappij betrekken bij hun praktijkgerichte onderzoek. Voor hen is communiceren met stakeholders de normaalste zaak van de wereld. Alleen beseffen ze vaak nog te weinig dat dit in de academische wereld onder de noemer wetenschapscommunicatie valt."

Slimme wisselwerking

Daarmee vormen lectoren en hogescholen een bron van kennis waar het op te richten nationaal centrum graag gebruik van zal maken. Deze samenwerking heeft andersom ook voordelen voor de lectoren. Alex: "Wanneer wetenschappers aankloppen bij het nationaal centrum met een vraag, dan kunnen wij zorgen dat die mensen terechtkomen bij een lector met een antwoord. Zo helpen we lectoren met het vergroten van hun netwerk en nationale zichtbaarheid."

Daarnaast zal het nieuw nationaal centrum wetenschapscommunicatie mensen die een vraag stellen ook een klein beetje opvoeden door in gesprek te gaan over de vraag achter hun vraag. "We willen de vragen professioneler maken, door mensen te helpen bij wat ze eigenlijk zouden moeten vragen. Daar doen lectoren ook weer hun voordeel mee. In plaats van een losse flodder krijgen lectoren voortaan gerichte vragen op zich afgevuurd. Dat werkt voor beide partijen wel zo fijn en efficiënt."

Vervolg interview Alex Verkade

Samen aan tafel

Als kwartiermaker wil Alex lectoren en hogescholen de komende tijd actief betrekken bij de plannen voor het nieuwe centrum. "We gaan om tafel met de Vereniging Hogescholen en met hogeschoolbestuurders, maar ook de Vereniging van Lectoren is een belangrijke sparringpartner die met ons mee kan denken over dit nationaal centrum. Eind januari 2023 organiseren we een open inloop voor iedereen die geïnteresseerd is. In februari en maart zetten we de definitieve plannen op papier, zodat we in het voorjaar een blauwdruk voor het nieuwe centrum kunnen presenteren aan de minister."

V.l.n.r. Alex Verkade, Ilonica Smeet en Robbert Dijkgraaf

Wie is kwartiermaker Alex Verkade?

Alex Verkade is MT-lid en hoofd positionering bij Regieorgaan SIA. Alex werkt al ruim twintig jaar in de wetenschapscommunicatie en zet zich in voor meer verbinding tussen onderzoek en samenleving. Wil je op de hoogte blijven van de open inloop eind januari? Houd de LinkedIn-pagina van Alex in de gaten voor de exacte locatie en tijd.

CRISIS, WHAT CRISIS?

Door Jack Doomernick, bestuurslid Vereniging van Lectoren

Crisis? What Crisis? is het vierde album van de Engelse rockband Supertramp. De band koos deze titel omdat ze niet erg tevreden waren over de manier waarop het tot stand was gekomen. Het proces voelde als een crisis, maar het resultaat werd door het publiek goed ontvangen.

De vraag "Crisis, what crisis?" is ook in onze huidige tijd zeer actueel. We hoeven de krant maar open te slaan of we lezen over klimaat, stikstof, asielzoekers, biodiversiteit, oorlog in Oekraïne, enz. Allemaal aangeduid als crisis. Maar wat is nu een echte crisis en hoe verhouden deze zich tot elkaar? En belangrijker nog: wat is de rol van praktijkgericht onderzoek bij het oplossen van deze crises?

Wat is een crisis?

Het woord crisis is ontleend aan het Latijn, dat op zijn beurt is ontleend aan het Griekse krisis wat zoveel betekent als 'discriminatie, beslissing, crisis'. Wikipedia omschrijft een crisis als "elke gebeurtenis of periode die zal (of zou kunnen) leiden tot een onstabiele en gevaarlijke situatie die een individu, groep of de hele samenleving treft. Crises zijn negatieve veranderingen in de menselijke of ecologische aangelegenheden, vooral wanneer ze abrupt optreden, met weinig of geen waarschuwing."

Een crisis is dus een gebeurtenis met een negatieve impact op de samenleving en is blijkbaar erger als deze onverwacht is. Dergelijke gebeurtenissen vallen in de risicocategorie "kleine kans van optreden en grote impact".

Wat is de grootste bedreiging?

Met betrekking tot wereldwijde risico's wordt er jaarlijks een uitstekende Global Risks Perception Survey (GRPS) uitgevoerd door het World Economic Forum (zie figuur 1). Hieruit blijkt dat massavernietigingswapens een groot risico vormen. Een risico met een enorme impact maar een kleine kans, die hopelijk erg klein blijft, maar wel tot een crisis leidt als dergelijke wapens worden ingezet.

Vervolg Crisis, what crisis?

Ook de verspreiding van infectieziekten zoals COVID-19 waarvan we allemaal de impact hebben beleefd, komt duidelijk naar voren in deze enquête. De milieu- en klimaatgerelateerde risico's zitten in het kwadrant "grote waarschijnlijkheid én grote impact". Volgens de definitie zou dit dus geen crisis zijn, maar we moeten dit wel zo duiden.

Klimaat als hoofdcrisis

De resultaten van klimaatinactiviteit worden steeds duidelijker. Een wereldwijde temperatuurstijging is een gegeven en de gevolgen zijn groot als we geen maatregelen nemen. In de meest recente GRPS 2021-2022 bestaat de top 3 van crises uit:

1. Falen van het klimaatbeleid
2. Extreem weer
3. Verlies aan biodiversiteit.

Extreem weer vormt een groot risico, maar de respondenten van de enquête maken zich steeds meer zorgen over het falen van het milieubeleid. Daarnaast baart het toenemende tempo van het verlies aan biodiversiteit grote zorgen. Het aantal soorten is sinds 1970 met 60% afgenomen.

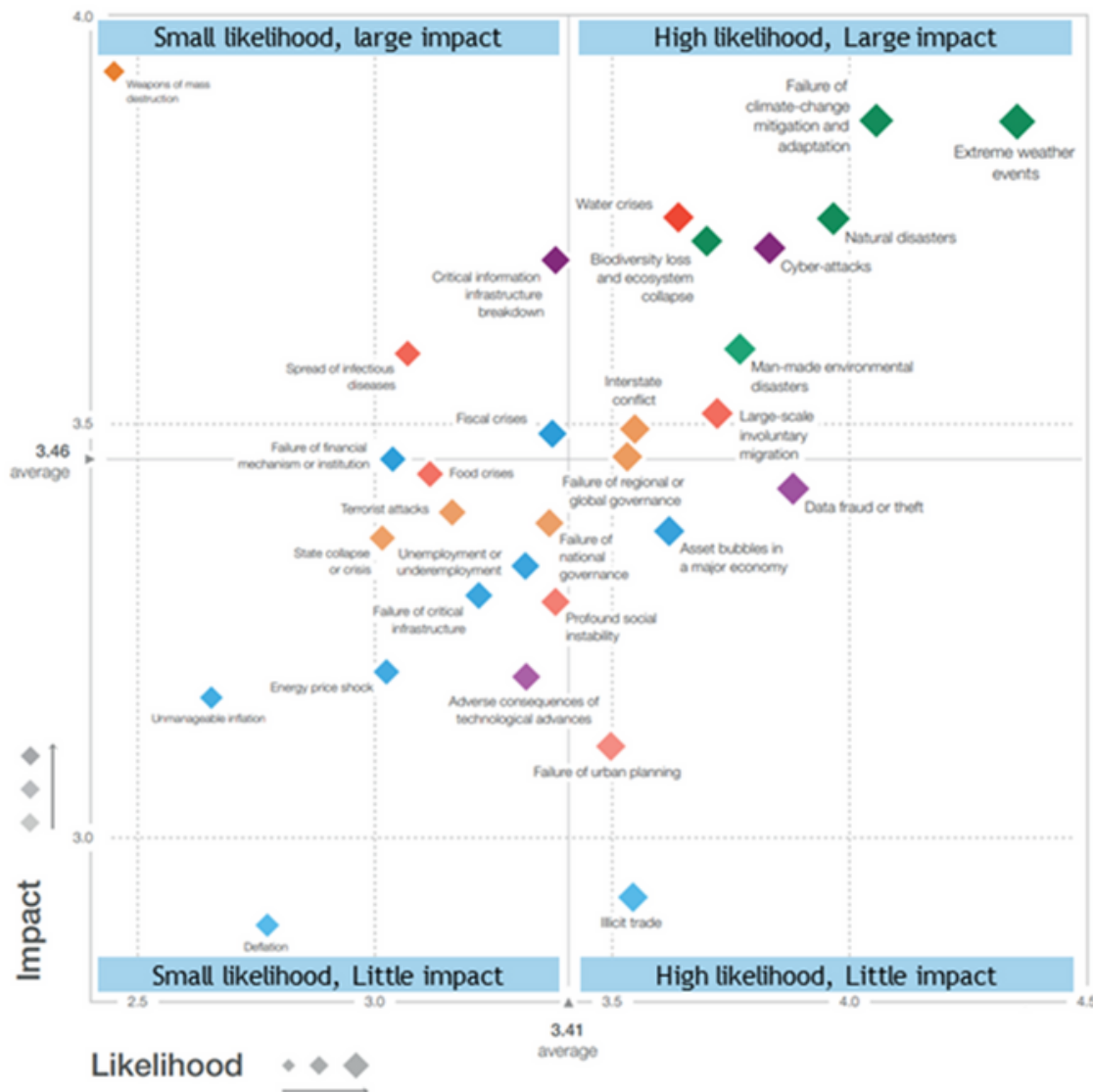
In de menselijke voedselketen heeft het verlies aan biodiversiteit gevolgen voor de gezondheid en de sociaaleconomische ontwikkeling, met gevolgen voor het welzijn, de productiviteit en zelfs de regionale veiligheid. Risico's van klimaatverandering vormen dus een uitdaging voor overheden op alle niveaus. Zonder mitigerende maatregelen worden de risico's van klimaatverandering niet beheerst.

Risico's met elkaar verweven

Je kan deze risico's los van elkaar bekijken, maar eigenlijk zijn ze behoorlijk met elkaar verweven. Klimaatverandering is een van de grootste bedreigingen en tegengaan van extreme weersomstandigheden en verlies aan biodiversiteit kan alleen met een eensgezinde wereldwijde aanpak te lijf worden gegaan.

Deze eensgezindheid wankelt echter als we kijken naar de resultaten van de laatste COP27 klimaatconferentie in Egypte. De bescherming en het duurzaam gebruik van de natuur staan centraal in de VN-conferentie in Montreal over biodiversiteit in december 2022. De verwachtingen over de uitkomsten zijn echter niet al te hoog gespannen.

Vervolg Crisis, what crisis?

Figuur 1: Global Risk Perception Survey (World Economic Forum, Global Risks Report, 14th edition, 2019)

De rol van praktijkgericht onderzoek

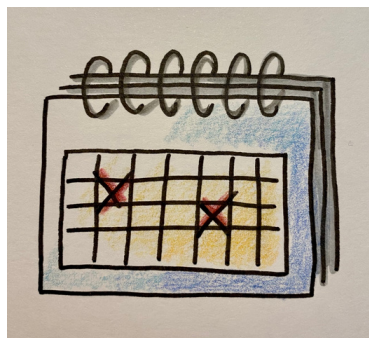
Er is dringend behoefte om te groeien naar een meer duurzame en circulaire economie, gericht op een CO₂-vrije samenleving in 2050. Onze geopolitieke situatie dwingt ons om versneld af te stappen van fossiele brandstoffen en het gebruik van zeldzame materialen. Om onze aarde leefbaar te houden, moeten we onze economische activiteiten opnieuw tegen het licht houden.

Praktijkgericht onderzoek kan een belangrijke bijdrage leveren aan het bestrijden en oplossen van crises. Om van een veelbelovend fundamenteel idee om een crisis op te lossen tot een werkende oplossing te komen, is nog veel denk- en doe-kracht nodig. Het gaat daarbij niet alleen om techniek. In feite zijn alle disciplines van belang om tot resultaten te komen die adequaat, betaalbaar, acceptabel en legaal zijn.

Gezamenlijk optrekken

Gelukkig kunnen lectoren elkaar steeds beter vinden, onder andere via de lectorenplatforms. Dit gaat echt aan kracht winnen als we ook meer gezamenlijk optrekken in projecten. Laten we in 2023 ons best doen om dit verder vorm te geven.

AGENDA VVL ACTIVITEITEN

- Donderdag 16 februari 2023 om 15.00 uur, online
bijeenkomst VvL bestuur en leden VvL
kwaliteitskring
- Donderdag 20 april 2023 om 13.00 uur, online
Algemene Leden Vergadering

LID WORDEN VAN DE VERENIGING VAN LECTOREN?

Vul het formulier om je aan te melden [hier](#) in.

Heb je vragen over een lidmaatschap?

Neem dan contact op met een van de onderstaande bestuursleden.

BESTUURSLEDEN VVL

Dr. Mariska van der Giessen (voorzitter),
Lector International Entrepreneurship,
NHL Stenden Hogeschool
mariska.van.der.giessen@nhlstenden.com

Dr. drs. ir. Christoph Maria Ravesloot (secretaris),
Lector Duurzaam Bouwproces met BIM, Hogeschool Rotterdam
c.m.ravesloot@hr.nl

Dr. Jan Jurriëns (penningmeester),
Lector Sustainable Strategy and Innovation,
Het Groene Brein
jan.jurriens@hetgroenebrein.nl

Prof. dr. mr. Eric van de Luijtgaarden,
Lector Preventive Law,
Zuyd hogeschool
eric.vandeluytgaarden@zuyd.nl

Dr. ir. Jack Doomernik MM
Lector Smart Energy
Avans Hogeschool Breda
jemj.doomernik@avans.nl